

Det fria samhället – och dess hot

Fria Moderata Studentförbundet

Ett varmt tack till alla studentförbundare som under året deltagit och bidragit till förbundets och föreningarnas idéarbete. Det arbetet ligger till grund för denna skrift.

Presidiet vill rikta ett särskilt tack till Henrik Hall, skriftens redaktör.

Förord

Det fria samhället är ett undantag i historien. Sakta har det vuxit fram och det är först under de senaste hundra åren det verkligen tagit fart – med demokratisering och explosionsartad tillväxt på samma gång. Det har givit oss en unik möjlighet att leva som individer: fria från statens, familjens, kyrkan och arbetsgivarens dekret. Fri att slå sig fri, om man så vill.

Det fria samhället bör värnas av alla människor – även bland dem som för sig själv sätter upp restriktioner. Det torde gälla den renlärigt religiösa såväl som den som vill dela allt lika i kollektiv; det fria samhället är det enda som garanterar den som vill leva sitt liv efter eget huvud möjligheten att göra så. Det är endast där olikheter tillåts leva sida vid sida med varandra och om kanske inte alltid respekteras, åtminstone tolereras.

Vi lever i den mest toleranta av världar. Frihetstörstande individer har tillsammans eller var för sig motat tillbaka staten där den som värst förtryckt avvikare. Inför lagen har vi blivit mer lika. Detsamma gäller det moderna samhället som öppnat sig för olikheter. Det är inte ett allmänt tillstånd och delar av världen ser i stället för ljusning hur friheten motas tillbaka. Men det är alltjämt fallet över stora delar av vår moderna värld.

Pendeln svänger fort. Trots att så mycket har vunnits med fantastiska resultat ser vi i dag hur hoten mot vårt fria samhälle växer. *Äganderätten* må vara starkare idag än någonsin tidigare, men det kommer alltid finnas de som vill sätta den på undantag. Erkänd men urgröpt. *Äganderätten* jämföras med rätten till semester – i praktiken är den underställd. Likaså har *yttrandefrihet* förvisso vunnit laga kraft i fler länder idag än någonsin tidigare, men utan en fri och tillåtande akademi kan den inte leva.

I denna skrift slår vi ett slag för den fria människan. Varje detalj är viktig; I en värld utan frihet dör det öppna samhället. Sakta bryts det ner tills det som är kvar knappt kan identifieras med det som en gång fanns. Det är därför ingen strid är för liten och ingen utmaning för stor. Tillsammans skapar vi morgondagens värld.

Fria Moderata Studentförbundets presidium
Stockholm 28 april 2016

Ett samhälle utan yttrandefrihet

Det fria ordet är klistret som håller samman det fria samhället. Det är ur möjligheten att tänka fritt och byta kunskap och erfarenhet som innovation springer. Det var genom tryckpressen och tryckfriheten som västerlandet byggde sitt välstånd och det var delvis ur det USA byggde sin makt, åtminstone som intellektuell stormakt. Men frihetens paradox, att det toleranta stundtals kan bana väg för det intoleranta, lever allt jämt. Idag är tron att intolerans mot oiktänkande kan bana väg för det toleranta samhälle stark.

I detta avsnitt redogör vi för de hot yttrandefriheten ständigt ställs inför.

Det fria ordet

För att kunna navigera i en snårig politisk djungel krävs det en kompass. Finns ingen modern sådan att finna – vilket kan vara svårt i en djungel – behöver man kunna navigera efter stjärnorna. Det är inget enkelt uppdrag, men för den som lärt sig av gårdagens klokskap inte heller ett omöjligt uppdrag. När vi ska navigera genom djungeln av det öppna samhället krävs det sådan kunskap, och vi börjar således vår resa med att damma av John Stuart Mill.

“If the arguments of the present chapter are of any validity, there ought to exist the fullest liberty of professing and discussing, as a matter of ethical conviction, any doctrine, however immoral it may be considered.”

– John Stuart Mill

Mill menade att oavsett hur omoralisk eller förkastlig en tanke kan tyckas vara bör den tillåtas att se dagens ljus. Att tänka, att tala och att skriva kan aldrig vara ett brott i sig. Det spelar ingen roll om

alla världens människor var av en åsikt och endast en person var av den motsatta; mänskligheten vore inte mer berättigad att tysta en enskild människa än den människan – om han haft sådan makt – hade varit att tysta hela mänskligheten.

Detta springer delvis ur skadeprincipen. Enligt Mill innebär den att en individs handling endast kan begränsas för att förhindra skada på en annan människa. Människan har alltså rätt att tänka fritt och tala fritt så länge hon inte åsamkar en annan person skada.

Det finns uppenbara begränsningar i en fri stat för det som kan yttras enligt denna princip. Om någon hotar en annan människa är ett tydligt exempel: då detta inskränker den andras rätt till frihet från hot kan det inte ses som en del i en absolut yttrandefrihet.

Exemplet med de svarta svanarna

“Oavsett hur många exemplar av vita svanar som vi har iakttagit verifierar det inte slutsatsen att alla svanar är vita”, säger Karl Popper, i ett klassiskt exempel av hans falsifikationsteori. Den säger att en vetenskaplig utsaga måste vara möjlig att motbevisa för att den ska kunna vara sann. Till exempel: I västvärlden hade det vid en tidpunkt i historien endast observerats vita svanar, alltså förutsattes alla svanar vara vita. Detta kunde snabbt falsifieras när en svart svan för första gången upptäcktes. Men för att upptäckten skulle vinna anhängare var den tvungen att få uttalas. Många vetenskapliga upptäckter har skett utan den friheten. Utan frihet att uttrycka sig skulle upptäckter så som Nicolaus Copernicus att jorden roterar kring sin egen axel och att de andra planeterna cirkulerar kring solen aldrig blivit kända. Inte heller Charles Darwins evolutionsteori eller Galileo Galileis upptäckt att jorden rör sig runt solen, vilket den katolska kyrkan under hans livstid, på grund av

DET FRIA SAMHÄLLET

inskränkt yttrandefrihet, tvingade honom att ta tillbaka. Trots kyrkans försök att tysta honom överlevde ändå idén, den var starkare än förtryckarens repression. Idéer som är tillräckligt starka trumfar tillslut de begränsningar som har företagits för att tysta dem. Om en individ tvingas till tystnad, kan åsikten som tystas mycket väl innehålla nya sanningar. Att förneka det är att ta förgivet vår egen ofelbarhet.

Genom att bevisa matematiska och logiska satser får vi kunskap om den materiella världen. Vi tar fram hypoteser om verklighetens

*“The growth of knowledge depends
entirely upon disagreement.”*

Karl Popper

genom att tillåta olika idéer att flöda fritt och därmed möjliggöra att teser kan styrkas eller vederläggas som vi kan uppnå verklig kunskap.

natur och prövar dessa för att uppnå kunskap. Vi erbjuder antaganden utan föregående garantier om att de är korrekta. Det är bara

När The Bill of Rights författades gjordes inga undantag eller begränsningar av yttrandefriheten i texten. När den skrevs ansågs tanke- och yttrandefriheten alltför viktig för att inskränka. Inte heller var andra yttrandefrihetsförespråkare som Thomas Jefferson, Thomas Paine eller Voltaire omedvetna om att det förekommer skadligt, kränkande eller mindre begåvat tal. Men frihet och yttrandefrihet, sågs med en positiv blick, som något som gynnade mänskligheten, en princip som skulle hindra en regering från att förfalla i tyranni, som skulle bidra till att uppnå kunskap och möjliggöra ett liv i faktisk frihet.

Ett framträdande nutida exempel där yttrandefriheten påstås skyddas men där den de facto begränsas är artikel 10 i Europakonventionen.

I denna står följande:

Artikel 10 - Yttrandefrihet

1. Var och en har rätt till yttrandefrihet. Denna rätt innefattar åsiktsfrihet samt frihet att ta emot och sprida uppgifter och tankar utan offentlig myndighets inblandning och oberoende av territoriella gränser. Denna artikel hindrar inte en stat att kräva tillstånd för radio-, televisions- eller biografföretag.

2. Eftersom utövandet av de nämnda friheterna medför ansvar och skyldigheter, får det underkastas sådana formföreskrifter, villkor, inskränkningar eller straffpåföljder som är föreskrivna i lag och som i ett demokratiskt samhälle är nödvändiga med hänsyn till statens säkerhet, till den territoriella integriteten eller den allmänna säkerheten, till förebyggande av oordning eller brott, till skydd för hälsa eller moral eller för annans goda namn och rykte eller rättigheter, för att förhindra att förtroliga underrättelser sprids eller för att upprätthålla domstolarnas auktoritet och opartiskhet.

Eftersom yttrandefriheten här tydligt begränsas, rör det sig inte om någon yttrandefrihet i egentlig mening, det rör sig snarare om tal inom givna gränser, gjorda efter politiska kompromisser.

Motståndarna till yttrandefrihet betonar de skador yttrandefrihet kan leda till, de talar om säkerhet och personlig integritet, värdet av hederlighet och ärlighet, behovet av att behandla andra med respekt. Andra varnar för farlig och omoralisk påverkan.

I samband med Mohammedkarikatyrerna sa till exempel Mehmet Kaplan så här: *“Det här handlar inte om yttrandefrihet utan att man kränker människor i deras tro. Jag kan inte se någon yttrandefrihet råda i detta. Det är en provokation som inte går att stödja. [...] Det är fel att ta upp det som en yttrandefrihetsfråga. Det handlar om en maktfråga, där en utsatt grupp provocerats och där man på förhand kunde förstå att de skulle känna sig kränkta. Då kan man inte komma dragande med yttrandefrihet.”*

DET FRIA SAMHÄLLET

Här blir det tydligt är att de som förespråkar yttrandefrihet inom vissa gränser inte förespråkar yttrandefrihet överhuvudtaget. Deras oro över obunden yttrandefrihet grundar sig i att de ser andra människors frihet att fritt tala och tänka själva som ett problem, en källa till potentiell skada. Men det är en falsk argumentation. Att ifrågasätta är inte att tillfoga skada.

Yttrandefriheten enligt den styrande makten ses inte som grundläggande, det fria ordet har blivit något som måste vägas och balanseras mot andra friheter. En frihet som alltid måste vägas mot andra friheter kan begränsas och till viss del avyttras i utbyte mot något annat värde som av etablissemangen anses viktigare. I händerna på den styrande makten är yttrandefriheten utbytbar.

Yttrandefriheten är inte något som staten har rätt att fördela, kalibrera och balansera överhuvudtaget. Det är helt enkelt statens att distribuera, utan endast att skydda. Snarare är det en grundläggande frihet, en frihet som måste försvaras även i sammanhang då denna

“If liberty means anything at all, it means the right to tell people what they do not want to hear.”

George Orwell

kan anses både obehaglig och stötande. Vi måste försvara den frihet som gör att enskilda har utrymme att tänka och tala för sig själva, utan yttre tvång. Statens enda roll i detta sammanhang är att garantera sin egen frånvaro.

Det fria ordet är en förutsättning för att förvärva kunskap om världen och det är fundamentet för civilisationens utveckling. Om du ska försvara yttrandefriheten, måste du försvara människors rätt att säga saker som du vill ägna ditt politiska liv med att bekämpa.

För om vi inte hört några motargument, hur kan vi då vara säkra på att vi har rätt? Att begränsa det fria ordet är det största hotet mot det öppna samhället.

Referenser

Mill, John Stuart (2011). On Liberty.

Simon & Brown Rattle, Alison; Woolf, Alex (2012). 501 things you should have learned about philosophy.

Ett samhälle utan äganderätt

Det är endast i fria samhällen som marknader blomstrar. Marknaden – som varken är mer eller mindre än människor som mer eller mindre organiserat byter tjänster med varandra – är i sin tur en förutsättning för att människan ska kunna blomstra. För detta saknas emellertid en grundläggande förståelse. Vi kan se det på område efter område och ett av de allra tydligaste exemplen framträder när det diskuteras vinst – både i det privata och i det offentliga.

Socialistiska idéer har förvisso präglat Sverige sedan den 1960- och 70-talen. De vänsterpolitiska tankegångarna som slog rot 1968 har tillåtits dominera vårt samhälle sedan dess – och visat föga förståelse för företagsamhetens och entreprenörskapets betydelse för välstånd. Liberaliseringar har skett, inte minst under Bohman och Bildt, men det har alltid funnits de som velat, och lyckats, mota tillbaka framgångarna. I dag tyder mycket på att de socialistiska idéerna åter har fått en renässans.

Människan kan inte vara fri om hon inte lever i ett samhälle som erkänner individens rätt till ägande och frukten av sitt arbete. I detta avsnitt redogör vi för några av de hot som idag riktas mot äganderätten, och då främst mot ägandet av företag.

Företagandets kärna

Inte sällan lyfts näringslivet upp som en viktig spelare för att klara det offentligt finansierade. De skatteintäkter som staten samlar in från företag bidrar till skola, vård och omsorg. Och visst är det så. Dessvärre verkar rollen som kassako ofta uppfattas vara det som ger företagandet existensberättigande. Av såväl diskussioner som politiska beslut rörande alltifrån vinster till skatter och restriktioner

bekräftas att företagande ses som ett medel, snarare än som ett mål. I en fri ekonomi utgör människors arbete och företagares organisation av detsamma en värdeskapande process. Tillsammans med kreativitet och innovation bygger detta grunden för att skapa något som är mycket viktigare än den offentliga välfärden, nämligen välstånd. Det är företagandet som skapar det välstånd som förbättrar samhället och gör dess människor rikare. Det är detta som gör det än viktigare att försvara rätten till företagandet.

Den privata äganderätten är grundläggande för att starta, driva och utveckla företag. Det är som följd av denna som vi får den goda konkurrensen med vinster, förluster och konkurser, men också fri prissättning, innovationer och tillväxt. Om företagandets villkor försämras, påverkas välståndsutvecklingen. Välstånd kan inte planeras fram från centralt håll, utan följer av konkurrens och marknadsekonomins förmåga att främja de företag som har bäst produkter och erbjudanden samt stjälpas de företag som inte är tillräckligt bra. Ur detta kretslopp följer en ständig förbättring.

Inskränkningar i äganderätten

Med löntagarfonderna skulle de svenska företagen på sikt ha kommit att ägas av fackföreningsrörelsen. Löntagarfonderna innebar att en viss del av företagets vinster skulle överlåtas i aktier till fackförbunden. På sått sätt skulle det privata ägandet avskaffas i Sverige. Bara hotet om att införa dem fick företag som IKEA, H&M och Tetra Pak att lämna Sverige.

Idag kan idén om löntagarfonder tyckas avlägsen, men inte heller nu accepteras ägares rätt att bestämma över hur deras tillgångar ska användas. Olika förslag som inskränker den privata äganderätten omhuldas och förklaras nu inte sällan med begrepp som förbättrad

demokrati, ökad jämställdhet, social hänsyn eller hållbar utveckling. Socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S) har suttit i den arbetsgrupp för Stockholms arbetarekommun som hade i uppdrag att till 2016 se över “hur vi utvidgar den ekonomiska demokratin”. Så sent som den 26 mars skrev Daniel Suhonen att han ser en “renässans för den demokratiska socialismen” och att “[s]ocialdemokratin måste återuppväcka makt- och ägarfrågorna”. De socialistiska idéerna är dessvärre inte begränsade till vänsterpartierna.

Jämställdhetsminister Åsa Regnér (S) har hotat med att inskränka ägares rätt att utse vilka personer de vill ha med i styrelser. Förklaringen finns i att börsbolagens styrelser fortfarande inte har 40 procent kvinnor, varför hon tillsammans med övriga regeringen vill införa en kvoteringslag om detta inte är uppnått till år 2017. Motsvarande förslag har lyfts av såväl tidigare finansminister Anders Borg (M) som EU-kommissionen, som 2012 föreslog att företag som inte uppfyller mål om 40 procent kvinnor ska straffas sanktioner.

Återkommande ser vi förslag på hur AP-fonderna kan användas för att stärka olika värden som att förhindra utländska uppköp av Skandia, skaffa kontroll över Volvo eller ett bredare näringspolitiskt uppdrag är bara några av de senaste årens förslag.

Det förmodligen mest trängande och aktuella exemplet på begränsningar i äganderätten finns i debatten om vinster i välfärden. Här har Socialdemokraterna och Miljöpartiet, tillsammans med Vänsterpartiet, tillsatt den välfärdsutredning som under ledning av Ilmar Reepalu har i uppdrag att bland annat se hur eventuella överskott ska återinvesteras i verksamheten där de har uppstått. Utredningen har således som grundläggande utgångspunkt att dispositionsrätten över all vinst som ett företag i välfärdssektorn gör ligger hos staten – och inte hos företagaren. Det är en tanke som

liknar löntagarfondens. Utredaren har också uppmanats se om det går att förbjuda företag att minska personalkostnader – om detta görs i syfte att skapa vinst. Det ingripandet i äganderätten är långtgående – och skadligt. Men vilka partier kan sägas försvara vinster, också i välfärden?

Möjligheten att göra vinst – som kan disponeras fritt – är inte bara moraliskt riktig utan också nödvändig för att marknadsekonomins förmåga att effektivisera, utveckla och förbättra verksamheter och produkter ska fungera. Vinstrika företag signalerar välfungerande verksamheter som enklare kan attrahera kapital, medarbetare och så vidare. Emellertid är affärsidéer som genererar vinster ofta sådana som kan kopieras av konkurrenter. Således är fortsatta vinster också ett bevis på att man fortsätter utveckla sina tjänster. Vinster är ett tecken på uthållighet, nytänkande och framgångsrikt företagande.

Med inskränkningar av den privata äganderätten följer även effekter som är skadliga för ekonomin eftersom beslut om att ta risker och investeringar är beroende av hur äganderätten ser ut. I länder där det finns väldefinierade privata äganderätter är tillväxten högre än i länder med sämre äganderätt.

Exemplen på hur äganderätten i Sverige kringskärs och styrs från politiskt håll är många. En rad olika skatteregler påverkar hur företagandet inte bara bedrivs och utvecklas, utan också hur det startas upp och säljs. Företagandet är dessutom pådyvlat med en mängd regler avseende tillstånd, tillsyn och krav med syfte att uppnå något större och allmänt gott. Servering av alkohol, hantering av avfall, djurhållning, om-, till- och nybyggnad, trottoarpratere och uteserveringar är några satsningar som ibland eller alltid kan kräva kommunala tillstånd för att bli lovliga. Dessutom finns för samtliga arbetsplatser regler om buller, ensamarbete, arbete vid bildskärm och mycket mera.

Den betungande mängden av politiska krav och med dess uppföljning riskerar däremot hämma företagens utvecklingskraft. Idén om rätten att inte bara äga, utan också rätten att få nyttja och bestämma över det man äger behöver försvaras. Det privata ägandet får annars stå tillbaka till förmån för en växande stat.

Äganderätten är ett mål i sig själv

Äganderätten är viktig och moralisk i sig själv. Men också på grund av de effekter som kommer av den. Det är bara genom att testa nytt, tänka nytt och experimentera som utvecklingen går framåt – det gäller såväl idéer som produkter och verksamheter. Det är bara på fria marknader där äganderätten respekteras som den processen kan äga rum. Av marknadsekonomens konkurrens följer att det bästa utvecklas och det sämsta faller. Det går inte att plocka bort någon eller några av marknadsekonomens komponenter och tro att positiva effekter kommer att följa ändå. Äganderätten måste respekteras i sin helhet.

Om en individ inte får nyttja sin egendom på det sätt som han eller hon önskar så länge det inte skadar någon annan, då är frågan vem som har den rätten. Vad gör det med en individs vilja och incitament att värna sin egendom om man inte till fullo äger frukterna av det arbetet? Ronald Reagans bevingade ord från 1981 sammanfattar det väl: *“In this present crisis, government is not the solution to our problem; government is the problem. From time to time we’ve been tempted to believe that society has become too complex to be managed by self-rule, that government by an elite group is superior to government for, by, and of the people. Well, if no one among us is capable of governing himself, then who among us has the capacity to govern someone else? All of us together, in and out of government, must bear the burden.*

Så länge en egendom härstammar från ett legitimt tillägnande såsom frivilligt utbyte och inte genom stöld eller bedrägeri bör

och ska man ha rätten till den egendomen. En kränkning av äganderätten är en kränkning, inte bara av egendomen, utan också av ägaren och dennes arbete eftersom egendomen är skapat med detta. Äganderätten bör inte begränsas med hänsyn till mål om jämställdhet, ekonomi, rättvisa eller annat eftersom äganderätten är en av de grundläggande pelarna i ett civiliserat samhälle där individer tillåts leva fritt och efter eget huvud.

“What our generation has forgotten is that the system of private property is the most important guarantee of freedom, not only for those who own property, but scarcely less for those who do not. It is only because the control of the means of production is divided among many people acting independently that nobody has complete power over us, that we as individuals can decide what to do with ourselves.”

– F.A. Hayek

Referenser

- Carlsson, Mattias (2016). “Löfte om kvotering står fast”, Dagens Nyheter. Nyhetsartikel. Publicerad 2016-03-10.
- Daunfeldt, Sven-Olov & Wallen, Fabian (2013). Svenska citroner: åtta fräscha idéer som lämnade en sur eftersmak. Stockholm: Kalla kulor.
- Elmozninoui Laufer, Michel (2016). “Tillväxtföretagandets skatteutmaningar”, Ratio. Rapport.
- Karlsson, Nils (2015). Respekt för företagande: entreprenörskapets etik, villkor och samhällsroll. Stockholm: Ratio.
- North, Douglass C. (1993). Institutionerna, tillväxten och välståndet. 1. uppl. Stockholm: SNS (Studieförb. Näringsliv och samhälle).
- Socialdemokraterna (2016). “Rapport samt förslag till beslut avseende ‘Krafttag för ekonomisk demokrati’”, Socialdemokraterna
- Suhonen, Daniel (2016). “Vi ser en renässans för den demokratiska socialismen”, Dagens Nyheter. Debattartikel. Publicerad 2016-03-26

Ett samhälle utan tolerans

Identitetspolitiken fortsätter att vinna mark. Sakta breder den ut sig över världen och tar över allt fler länder och institutioner. Det är den gamla vänsterns nya kamp – men i stället för att som på 1970-talet se klassförtryck i varje vrå är det nya modet ras- och könsförtryck.

En gång i tiden förändrade filosofer och opinionsbildare som Milton Friedman och Robert Nozick världen. De slog hål på vänsterns teorier, en efter en. Det gav unga intellektuella och politiskt engagerade det bränsle som krävdes för att de åter skulle föra världen framåt. Idag står vi inför samma utmaning.

I detta avsnitt redogör vi för det hot identitetspolitiken och relativismen utgör mot vårt samhälle.

Identitetspolitikens gissel

I grunden är identitetspolitiken kollektivismens nya fanbärare. Den föddes som så mycket annat av amerikanska vänsterakademiker. Ur de anrika universiteten på både den amerikanska väst- och östkusten sprang denna teori fram, som nu blivit ett färdigt sätt att analysera världen. Dess själva kärna är att dela upp människor i grupper efter bland annat kön och hudfärg. De hävdar själva att det görs för att frigöra människor från sina kategorier, men åstadkommer motsatsen. Individerna stängs i gruppen, rasregistrering förespråkas för att kunna mäta orättvisor. Olika grupper värderas olika, baserat på osynliga maktstrukturer som i varierande grad förtrycker olika grupper.

Det i sin tur innebär olika beteendemönster som skapar och befäster

maktstrukturer. Dessa strukturer genomsyrar hela samhället där den starkare ordning – likt patriarkatet och vithetsnormen – förtrycker den underordnade. En sak man inte får glömma är att dessa grupper alltid anser sig själva sparka uppåt. I deras värld kämpar de mot maktstrukturer som genomsyrar hela samhället – inget slag kan vara för fult eller för lågt.

Ett bärande ben inom identitetsrörelsen är intolerans. Givet att maktstrukturer förtrycker kollektiv – som kvinnor, mörkhyade, tjocka – måste det motarbetas. Varje upplevd förolämpning är ett slag som måste pareras då det befäster strukturen och med det förtrycket.

Det finns många exempel på detta. Ett är de så kallade “stormarna” som från tid till annan uppkommer på sociala medier. Ibland kan det härledas till vad fler anser vara socialt oacceptabelt, men inte sällan är det en mindre grupp som genom att “storma” vill tysta en annan. Förvisso finns det beteende man socialt vill slippa – men när det slår fel blir det lätt väldigt fel.

I grunden kan inte frihet springa ur den sortens kontroll. Vi har sett en liknande utveckling i Sverige där allt som kan tänkas kränka en människa ska bort. Likaså skall den som vågar stå emot stigmatiseras: allt fler pekats ut som rasister eller sexister. Den som är kränkt ska alltid få sätta agendan – ha tolkningsföreträde – en upplevd känsla likställs med en sanning.

Men intoleransen finns även belagd i stora undersökningar med flera hundra tusen deltagare. Ett exempel är det drastiskt ökande stödet för att staten ska förbjuda det som kollektivet anser är “skadliga åsikter”. En undersökning från opinionsinstitutet Pew Research Center visar att 40 procent av amerikaner i gruppen 18 till 34 år vill förbjuda “kränkande yttranden om minoritetsgrupper”.

Det finns fler konkreta exempel på detta från USA – egentligen alldeles för många för att räkna upp dem här. Ett av de tydligaste skedde i höstas, när en professor vid det prestigefulla amerikanska universitetet Yale avslutade sin tjänst efter högljudda demonstrationer och trakasserier. Hennes “brott” var att hon uppmanat sina studenter

*“Ideas are more powerful than guns.
We would not let our enemies have guns,
why should we let them have ideas.”*

Karl Marx

utklädnad under Halloween. Hon frågade sig själv: ”Är det inte längre tillåtet för en ung person att vara lite galen, lite olämplig eller provokativ; ja till och med kränkande?”

att tänka fritt. I ett brev bad hon dem att inte låta en överdriven idé om det politiskt korrekta påverka deras val av

De flesta känner ingen som öppet kallar sig själv ”identitetsaktivist”. Men det säger lite om hur inflytelserik en rörelse är. Det kan gott räcka med att idka inflytande på väl utvalda institutioner för att påverka samhället. Goda exempel på det är den högre utbildningen och media. Där har denna rörelse vunnit inflytande – ett utmärkande exempel är att samtliga kurser som lärs ut på våra universitet skall innehålla en “genuskurs”. Låt oss reflektera över Gunnar och Alva Myrdals ord: “Våra tankar rinna ju alltid fram över decenniets lagrade doktrinfossil, vare sig vi veta det eller inte – och mest så när vi inte veta det.”

Liberalism är allt som identitetsrörelsen inte är. Det som bär upp frihetlig liberalism – och likaså konservatism – är tolerans. Idélöshet innebär tillslut inget mer än hopplöshet. Framtiden tillhör dem som tar över styret och färdriktningen; för det krävs engagemang, kreativitet och vilja. De flesta västerländska länder helgar dock alltjämt yttrandefriheten.

Men i brist på statliga förbud finner identitetsrörelsens förespråkare andra sätt att kväva åsikter de anser är fel – till exempel genom ”uppror” på internet eller andra hatkampanjer. Det ska göra riktigt ont att avvika från deras enda sanning.

Vi behöver påminna oss om att tolerans aldrig kan födas ur det intoleranta; en förutsättning för ett öppet och fritt samhälle – och den fantastiska utveckling som har präglat västvärlden de senaste 250 åren – är tolerans. Det är ur det innovation kan födas, men även civilisation. För det finns inga givna sociala lagar (eller osynliga maktstrukturer) som dikterar utvecklingen, utan det är människan – som en del av ett dynamiskt samhälle – som stakar ut vägen framåt.

Dessa identitetskrigare hävdar att de företräder breda grupper, men precis som alltid utgör de egentligen en elit – övertygad om sin egen intellektuella förträfflighet. I sin övertygelse drar de sig inte för att registrera människor efter hudfärg och inte sällan påhejar de polarisering mellan människor baserat på detsamma. Det räcker inte att bara negligera deras kulturkrig; de ska bjudas motstånd. För den nya vänstern utgör med sitt sociala krig ett hot mot vårt öppna samhälle, vars själva fundament är tolerans och jämlikhet.

Ett samhälle utan personlig frihet

“I know of no safe depository of the ultimate powers of the society but the people themselves; and if we think them not enlightened enough to exercise their control with a wholesome discretion, the remedy is not to take it from them but to inform their discretion.”

– Thomas Jefferson

Människan föds fri. Fri att göra sina egna beslut och egna val, utan att behöva bry sig om samhällets påtryckningar. I ett fritt samhälle med fria individer kommer dåliga beslut tas, men en människa är aldrig på riktigt fri om hon inte får göra såväl dåliga som bra val. Så skulle ett kapitel om förmynderi kunna båda inledas och avslutas. Men så är inte fallet, eftersom folkhälsan inte nöjer sig med fria val, utan kräver bästa utfall. I detta avsnitt redogör vi för hotet från det statliga förmynderiet och vad som riskeras när allt blir politik.

Förmynderi och pekpinar

Att leva utan risk är inte bara omöjligt, utan för många även icke önskvärt. Att kunna njuta av det livet har att erbjuda är det som ger den trista och grå vardagen ett ljusare skimmer. I västvärlden börjar det växa fram en politisk linje baserad på förmynderi som gör sitt bästa för att krossa alla möjligheter till lycka som ej är baserad på en instagammad joggingtur.

Att som privatperson vara orolig över sina medmänniskors livssituation och vanor är inte nödvändigtvis en dålig egenskap, men så fort en lagstiftare med makt att reglera och beskatta ger sig in i människors vardag blir resultatet nästan alltid katastrofalt. Med en folkhälsominister som är uppvuxen i nykterhetsrörelsens

Sverige och som skriver artiklar med IOGT-NTO där regeringen och IOGT-NTO omnämns som ett "vi" vet man inte hur långt korståget för folkhälsa kan gå. Nykterhetsrörelsen är starka lobbyister och politiker vars främsta intresse är att vara goda blir för IOGT-NTO ett enkelt mål. Nykterhetslobbyn är knappast oskyldig. Trots att det saknas forskningsstöd för att det hälsosammaste är att helt avstå alkohol, är det ändå detta de propagerar. De varnar för beroende, men dess främsta inkomstkälla är hasardspel i form av lotterier.

I Sverige sitter Gabriel Wikström i knät på nykterhetsrörelsen, flera delstater i USA har förbjudit för stora läskflaskor och i EU jobbar man hårt för att göra unionen fri från tobak. Förutom att vilja inskränka diverse nöjen använder politiker andra pekpinnar för att visa folket det rätta sättet att leva.

Men det finns även fler risker med politiker som har nära kopplingar till absolutistiska organisationer och som bara ser totalt avhållsamhet från mer eller mindre farliga substanser som rätt väg att gå. I Sverige gör regeringen allt för att minska tillgången till snus och försöker likställa det med rökning, även fast all forskning pekar på att det är bättre för en rökares hälsa istället börja snusa. Det är som att säga att det är sak samma om tandläkaren borrar dig i tanden som genom kinden.

I minister Wikströms antitobaksagenda ingår också att förbjuda sådant som liknar rökning, till exempel e-cigarettor som släpper ut helt ofarlig vattenånga. Möjligen är nästa steg att förbjuda inandning via munnen, som också kan liknas vid rökning. Mycket få röker trots allt genom näsan.

Men det är inte bara genom lagstiftning via riksdagen som förmyndarna visar sig. I många lägenheter förbjuds rökning på balkonger,

innergårdar och till och med inomhus, i människor privata bostäder. När Norra Djurgårdsstaden skulle byggas i Stockholm skapades en "boskola" som skulle lära människor att leva rätt och riktigt,

"Men have become the tools of their tools."

Henry David Thoreau

utan också det som gör oss till människor och det som uppehåller vårt fira samhälle. Det liberala samhället vilar på och uppehålls av den fria viljan och äganderätten - äganderätt över både våra kroppar och egendom.

källsortera och åka kollektivt. I viljan att få alla människor att göra rätt kvävs det fria valet. Att fela är inte bara mänskligt,

I samhället finns det en grupp som punktskatter slår hårdast emot – låginkomsttagare. Många av de som tjänar minst i vårt samhälle blir redan i dag missgynnade av pensionssystem och får se sina hårt inarbetade skattepengar gå till överklassens kultur. Ska dessa även då få det begränsade utbudet av nöjen som finns att tillgå någon med låg inkomst straffbeskattade och bortreglerade?

Betyder detta då att vi tycker att människor bör röka eller äta kanelbullar till frukost? Nej, vi har ingen åsikt kring huruvida man ska eller bör, utan att människor ska vara fria att bestämma över sina egna liv. Det går tillbaka till den tidigare diskutera skadepincipen. Gör ingen skada åt andra, och ingen ska få bestämma över ditt liv.

I en tid då Sveriges finansministers enda intresse är att under panikartade former hitta reformutrymme där dynamiska effekter helt bortses ifrån, blir skattehöjningar på direkt inkomstbringande och stabila skattebaser allt mer intressant. Att utnyttja människor behov att tillfällig lycka för att tillgodose behoven av en stat som inte

längre finns till för dess medborgare är näst intill sadistiskt.

Människan föds fri och måste få förbli fri. Att staten och politiker ser ner på rökning, alkohol eller matintag med mycket fett och socker kan aldrig få bli en anledning till att inskränka våra grundläggande fri och rättigheter. Staten finns till för medborgarna och inte tvärtom.

“Individual liberty may be unable to solve every social problem, but collective violence is unable to solve any social problem.”

– Jakub Bożydar Wiśniewski

